

Vastaanottaja: Sivistysvaliokunta, SiV@eduskunta.fi

Lausuja: Harjoittelukoulujen rehtorit ry. (Harre ry.)

Anne Onnela, pj.

anne.onnela@ulapland.fi

Asia: HE 163/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n ja perusopetuslain 17 §:n muuttamisesta

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Harjoittelukoulujen rehtorit (Harre ry.) ovat huolissaan tasa-arvon ja yhden mukaisuuden toteutumisesta lakiuudistuksen osalta. Esityksessä tunnistetaan edelleen, että perusopetukseen osallistuvat lapset olisivat jatkossakin **eri asemassa lakisääteisen erityisen tuen järjestämisvelvoitteen osalta sen mukaan, minkä opetuksen järjestäjän opetuksessa he ovat.** ”
Esitys ei muuttaisi nykytilaa siltä osin, että valtion kouluilla ja yliopistojen harjoittelukouluilla ei edelleenkään olisi lakisääteistä velvollisuutta erityisen tuen järjestämiseen. Näin ollen eri opetuksen järjestäjien opetuksessa olevat oppilaat olisivat edelleen lainsäädännön asettamien velvollisuuksien näkökulmasta keskenään osittain epäyhdenvertaisessa asemassa.”

Harjoittelukoulujen rehtorit ry. pitää tärkeänä avata tekstissä esitettyä lausetta ” Tosiasiassa erityistä tukea järjestetään myös joissakin valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa riippuen esimerkiksi kunnan ja ei-kunnallisen perusopetuksen järjestäjän välisestä sopimuksesta. ”

Nykyinen lainsäädäntö (Pol 17§) ei velvoita ei-kunnallisia opetuksen järjestäjiä antamaan perusopetuslain 17 §:n mukaista erityistä tukea. Viime vuosina erityistä tukea on voitu järjestää joillakin harjoittelukouluilla harjoittelukoulujen ja kunnallisen opetuksenjärjestäjän välisillä sopimuksilla. On huomioitava, että kunnallisella opetuksenjärjestäjällä ei kuitenkaan ole lain säätämää velvoitetta sopimuksen solmimiseen, kaikki kunnat eivät ole tähän halukkaita ja sopimusten sisällöissä voi olla suuria eroja.

Oppilaan oikeus lähikouluun

Harre ry. haluaa tuoda esille sen, että yliopistojen harjoittelukoulujen oppilaaksiottokäytäntö voi poiketa huomattavasti yksityiskoulujen oppilaaksi otosta sekä myös toisistaan riippuen sijaintikunnan kanssa tehdystä sopimuksesta. Useissa harjoittelukouluissa oppilaaksiotto tapahtuu perusopetuslain 6 §:n mukaisesti kaupungin osoittamalta alueelta (lähikoulu), jolloin perusopetusryhmät koostuvat hyvinkin heterogeenisestä oppimisen tuen tarpeesta koostuvasta oppilasjoukosta.

Lain toteutuessa esityksen mukaisesti myös jatkossa oppilas voi joutua tukimuodon muuttuessa vaihtamaan sellaiseen kunnalliseen kouluun, jossa on lakisääteinen velvoite erityisen tuen järjestämiseen. Perusopetuslaki 3§ lähtee siitä, että opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Yhteistyövelvoite

Yliopistojen harjoittelukoulut ovat esittäneet lakiin kirjattavaksi **yhteistyövelvoitteen** sijaintikunnan/kunnallisen opetuksenjärjestäjän kanssa. Tällöin harjoittelukoulu voi kaupungin kanssa sopimusteitse sopia erityisen tuen antamisen profiilista, esim. pienluokkaopetuksen järjestämisestä. Näin vältetään oppilaiden joutuminen eriarvoiseen asemaan joutuessaan muuttamaan tuen muodon muuttuessa harjoittelukoulusta kunnallisen opetuksen järjestäjän kouluun, jolloin myös oppilaan oikeus lähikouluun vaarantuu.

Perusopetuslain 17§ 5 momentin mukaan, jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä 1

momentissa tarkoitettua tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta. Harre ry. lausuu edellä liittyvän vaikutusarvioista seuraavaa: kahden eri opetuksenjärjestäjän välillä tietoturvallisuusnäkökulmat eivät tällä hetkellä salli tiedon siirtoa ennen oppilaaksiottoa toisen opetuksenjärjestäjän piiriin. Pyydämme myös selvennystä, voiko kunnallinen opetuksenjärjestäjä tehdä hallintopäätöstä yliopiston harjoittelukoulun oppilaasta ja mikä on oikaisuvaatimusmenettely, jos näin toimitaan. Tällä hetkellä voimassa olevan oppimisen tuen aikana joissakin kaupungeissa on voitu pidättäytyä tekemästä erityisen tuen päätöksiä tai ei ole osoitettu oppilaspaikkaa, jolloin harjoittelukoulun oppilaan oikeus oikea-aikaiseen tukeen ei ole toteutunut. Mikäli ei-kunnallinen opetuksenjärjestäjä ei voi tehdä päätöstä erityisestä tuesta, tarvitaan vahvaa lainsäädännöllistä tukea, miten turvataan erityisen tuen päätösprosessi ja toteutuuko yhdenvertaisuus, mikäli yksityisillä kouluilla on tämä mahdollisuus.

Mikäli ehdotus Pol 17 § 5 momentin muutoksesta toteutuu esityksen mukaan tulee varmistaa toimintaketju vahvalla ohjauksella, jossa varmistetaan toimintatapa ristiriitatilanteissa, koska lakiehdotuksessa on tunnistettavissa mahdollisuus epätasa-arvoisen tilanteen syntymiseen.

Oppimistulokset ja opettajankoulutus

Harre ry. pitää tärkeänä velvollisuutta kunnallisen opetuksen järjestäjän kanssa solmittavaan sopimukseen myös **opettajankoulutuksen ja ohjatun harjoittelun** näkökulmasta, koska erityisopetuksen koulutusvastuu on nykyisellään laajentunut koskemaan jokaista opettajankoulutusta antavaa yliopistoa. Tämän johdosta, vaikka luonnoksessa nostetaan esille harjoittelukoulujen oppilasmäärän vähäisyys kunnallisen opetuksenjärjestäjän rinnalla prosentteina, vaikutus opettajankoulutuksen läpäisevien tulevaisuuden opettajien kautta on erittäin merkittävä ja tätä kautta myös oppimistuloksiin. Oppilasmäärän vähyys ei saisi olla peruste oppilaiden eriarvoiselle asemalle suhteessa tuen saamiseen.

Harre ry. haluaa lopuksi korostaa ratkaisuehdotuksenaan sijaintikunnan ja yliopiston harjoittelukoulun sopimus pohjaisesti rakennettavaa velvoittavaa yhteistyötä, jolloin turvataan harjoittelukoulun oppilaiden yhdenvertainen kohtelu sekä tuetaan suomalaisen koulutusjärjestelmän yhtä peruspilaria: laadukasta ja osaavaa opettajankoulutusta osana jokaisen lapsen tasa-arvoista tulevaisuutta oikea-aikaisen tuen avulla niin kunnallisessa kuin ei-kunnallisessa perusopetusta antavassa koulussa.

Yliopistojen harjoittelukoulut, ohjattu opetusharjoittelu ja työelämään valmistava osaaminen ovat merkittävä tekijä Petteri Orpon hallitusohjelmaan 20.6.2023 Vahva ja välittävä Suomi kirjattujen tavoitteiden saavuttamisessa. Perustaitojen osaamisen vahvistuminen ja riittävien perustietojen saavuttaminen oppimistulosten nostamiseksi on jokaisen lapsen ja nuoren oikeus opetuksenjärjestäjästä riippumatta. ***”Jokaisella lapsella ja nuorella on edellytykset rakentaa hyvää elämää ja tavoitella unelmiaan.”***